

№ 8

Постанови II Великого Збору ОУН (С.Бандери)

Квітень 1941 р.

Постанови Другого великого збору Організації Українських Націоналістів, що відбувся в квітні 1941 р. у Кракові

Ідея Суверенної Соборної Української Держави стала в нашому столітті основою українського світогляду та нового політичного руху, руху націоналістичного, що у вогні боротьби проти наїзників оформився в окрему політичну організацію - в Організацію українських націоналістів.

Перші почини надати українському націоналістичному рухові організованих форм сягають 1900 р., коли-то Микола Міхновський почав на Лівобережній Україні закладати перші націоналістичні гуртки для боротьби за державно-політичне визволення України з-під ярма царської Росії. Націоналістичні гуртки Міхновського були передвісниками організованої націоналістичної сили.

Основи для націоналістично-визвольної організації поклав після упадку Української держави 1920 р. полк. Євген Коновалець, створивши й розбудувавши “Українську Військову Організацію” (УВО), а згодом в 1929 р. на I Конгресі українських націоналістів – покликавши до життя ширшу організацію – Організацію українських націоналістів (ОУН).

ОУН розширила революційну акцію на всі українські землі та повела боротьбу проти всіх наїзників, зокрема, на Західних українських землях. ОУН, за поміччю широкої організаційної сітки, вела всі масові та всі одиничні протипольські, а після упадку Польщі – протимосковські акції. Основні відмінності умовин революційної праці на Східноукраїнських землях не дали змоги досягти організації того роду зовнішньополітичних успіхів, які здобула ОУН з Польщею. Так само на українських землях під румунською займанщиною головна увага організації була відведена справі творення та вкорінювання організаційної сітки. На Закарпатті ділом ОУН була боротьба за Українську державу, акт проголошення самостійності в 1939 р. й сама збройна оборона перед мадярськими наїзниками.

Визвольно-революційну боротьбу за визволення всіх українських земель і за з'єднання їх в одну соборну й незалежну державу вела ОУН, спираючись на власні сили українського народу, та відкинувши в принципі орієнтацію на чужі сили, а, зокрема, на історичних ворогів України.

Наслідком того було, що на різних місцях широкої української землі, у різних роках нерівної боротьби беззброєного українського народу з перевагою різнонаціональних ворожих сил росло й кріпшало одне, незламне й невмируще бажання: здобути власним трудом владу на своїй землі.

За 20 років визвольно-революційної боротьби українського націоналістичного підпілля ота свідомість стала власністю широких шарів українського народу. Чужинецьке панування в усій основі підтвердило правдивість націоналістичного твердження, що українцеві нема життя без власної держави: “Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї”.

Другий успіх нашої дотеперішньої революційної боротьби проти чотирьох держав-окупантів – це зорганізування реальної людської сили, готової й придатної до боротьби за цілі українського націоналізму. Серед успіхів і невдач революційної боротьби проти ворогів України, у ворожих тюрмах і в партизанських лісах, по містах і селах України виростало, гартувалося й набирало бойового досвіду нове покоління українських націоналістів-революціонерів. Воно вийшло тепер на чоло визвольно-політичного руху цілого українського народу, як єдина політична організація, що за всяких умовин незмінно несе свої бойові прапори. Шлях боротьби й політичні напрямні революційно-визвольної акції для тих націоналістичних залог українського підпілля визначає найвища установа ОУН – Великий Збір ОУН.

Перший Великий Збір відбувся 1929 р. Він покликав до життя Організацію українських націоналістів на чолі з полк[овником] Є. Коновальцем і в своїх постановах означив загальні світоглядні заложення, політичні напрямні та устроєві форми ОУН.

Другий Великий Збір ОУН відбувся [на] 12 років пізніше, в 1941 р. За той час ОУН стала поважним, а то й керівним чинником у визвольній боротьбі українського народу, перетривавши переможньо всі скажені заходи ворогів стерти організацію з лиця землі. Найтяжчим ударом, що його зазнала в тому часі Організація українських націоналістів, була смерть вождя ОУН, полк[овника] Є. Коновальця з руки агента Москви в 1938 р. напередодні вирішальних для України подій. Цей удар викликав глибоке стрясення та спричинив різні внутрішні ускладнення в ОУН, але сили організації не знищив і не послабив. У третю річницю смерті вождя сили ОУН вже многократно більші, як за його життя. На місце поляглих сотень стали тисячі.

Останні роки принесли основну зміну політичного положення українського народу й започаткували далекоюжні переміни на українських землях.

Упадок Польської держави й румунської окупації на Західних і Південно-Західних українських землях і включення їх у тимчасовий склад СРСР та загорнення Закарпатської України Мадярщиною з одного боку, а з другого європейська війна наполеонського масштабу, нечувано швидка й далекосяжна зміна політичного обличчя цілого європейського континенту, а, зокрема, безпосередня близькість вирішних для долі України кінцевих днів війни – ось загальнополітичні причини, що створили невідкладну потребу скликати II Великий збір ОУН, перевірити дотеперішні політичні позиції Організації українських націоналістів, вирішити й устійнити напрямні визвольної політики в обличчі грядущих подій та достосувати методи й тактику боротьби до нової, зміненої політичної ситуації.

Внутрішньоорганізаційні ускладнення й довготривалий етап тимчасовості, що постав в організації після смерти вождя, теж вимагали авторитетного й остаточного вирішення. Користаючись переходовим станом, що в організації після морду вождя не було легальної влади, деякі опортуністичні елементи на спілку з одним польським провокатором захопили були владу в ОУН і проголосили “вождем” одного із своїх людей, інж[енера] А.Мельника. Щоб цьому фактові надати сповідних форм легальності, скликали вони 1939 р. з’їзд, який незгідно з обов’язуючим устроєм назвали II Великим Збором українських націоналістів і на тому з’їзді затвердили факти, ними доконані. Організації загрожувала небезпека опортунізації й розкладу. Покінчити з станом тимчасовості в організації і з небезпекою розкладу в організації було другим завданням II Великого Збору ОУН в 1941 р.

II Великий Збір в 1941 р. являється на шляху нашої боротьби започаткуванням нового етапу дороги до тих же самих найвищих і незмінних ідей українського націоналізму, що за них боролись ми весь час. Другий етап боротьби не значить заперечення першого й перекреслення першого. Це дальший конечний ступінь вперед. Без досвіду минулої боротьби він не був би можливий. Нове політичне положення, відмінності умовин революційної праці й далекосяглі наслідки нашої роботи вимагають політичного озброєння й найдоцільнішої тактики боротьби. Під кутом тих вимог II Великий Збір ОУН виносить свої постанови.

ПРОГРАМОВІ ПОСТАНОВИ

1. Організація українських націоналістів визнає, що боротьба за силу й добро української нації є основою нашого світогляду; всесторонній розріст, сила, здоров’я й добробут українського народу - це наша найвища ціль.

2. Тільки вповні суверенна Українська держава може забезпечити українському народові свобідне життя й повний всесторонній розвиток усіх його сил.

3. Тільки шляхом революційної боротьби з наїзниками здобуде український народ свою державу.

4. Тільки справедливий, націоналістичний суспільний лад буде основою сили Української держави й основою вільного життя всього українського народу.

Тому Організація українських націоналістів бореться:

1. За суверенну соборну Українську державу, за владу українського народу на українській землі.

2. За організацію Української держави на основах сильної влади, сильної національної армії й фльоти та одної політичної організації провідного національного активу.

3. За плянову організацію цілого господарського й суспільного життя в Українській державі на таких основах:

а) рівність усіх українців у правах і обов'язках супроти нації й держави;
б) поділ на різні заняття й фахи та відповідно до цього виробничі й професійні організації, побудовані на засаді продукційного солідаризму й рівноправності всіх працюючих;

в) власником усієї землі й вод, підземних і надземних багатств, промислу й шляхів комунікації – є сам український народ і його держава;

г) українська земля – українським селянам, фабрики й заводи – українським робітникам, український хліб – українському народові, вільна ініціатива вільних людей;

загальне й повне право власності на продукти своєї праці; обмежене приватне, кооперативне й спілкове право власності на господарювання землею й верстатами для тих, які на них працюють;

державна власність важкого промислу й транспорту; вільна торгівля нижчих ступ[е]нів;

законне обмеження зисків, усунення всякої спекуляції та самоволі й недбальства в господарці;

інтенсивна розбудова всіх галузей народного господарства, щоб воно стало основою могутності Української держави; пов'язання в цілому житті вільної творчої ініціативи праці й власності громадян – ініціативою, власністю, організованістю й контролею держави – в одну нерозривну цілість;

д) законна участь робітників у кермі й зисках підприємств, – за кращу працю – краща платня;

забезпечення законом найменшої платні за працю, вистачальної на повне удержання робітника та його рідні; забезпечення здорових умовин праці в копальнях, [на] фабриках, верстатах та всіх місцях праці; забезпечення платних відпусток і заспокоєння всіх потреб здоров'я й культури:

е) загальне й повне забезпечення на старість та у випадках каліцтва й нездібності до праці всіх громадян є основою багатства народу й у першу чергу здібності й праці всіх членів національної спільноти. Тільки праця й її видаєність є мірилом вартості кожної одиниці та основою її суспільного становища.

ОУН бореться:

4. За плянову організацію українською державною владою народно-го здоров'я, розросту й тугости української раси шляхом:

а) загальної, обов'язкової, безплатної лікарської опіки й використання всіх здобутків лікарських наук та лічних заведень для цілого народу;

б) допомоги багатодітним родинам;

в) опіки й охорони матерів і дітей;

г) піднесення стану народного відживлення, мешкання й рівня цілого життя;

д) плекання фізичного здоров'я народу.

5. За організацію шкільництва на основі загального, безплатного формування для всієї української молоді й особливого формування здібнішої дітвори;

за перевиховання цілого українського народу в дусі власних традицій української історії;

за усунення чужих розкладових впливів;

за новий героїчний зміст української культури.

6. За свободу сумління й релігійних культів, не противних моральній силі нації й інтересам Української держави.

7. ОУН бореться проти комуністичного світогляду, проти інтернаціоналізму й капіталізму та проти всіх поглядів і струй, що несуть ослаблення живих сил народу;

ОУН бореться за знищення неволі, за розвал московської тюрми народів, за знищення цілої комуністичної системи, за знищення всіх привілеїв, поділів і різниць на класи та всіх інших пережитків і пересудів.

8. ОУН бореться за свободу всіх народів, поневолених Москвою, та їхнє право на своє власне державне життя.

9. ОУН змагає до з'єднання всіх українців у одному визвольному фронті Української національної революції та організує й творить політично-мілітарну й визвольну силу, здібну перевести збройний зрив, здобути Українську державу та керувати нею.

10. ОУН іде в боротьбі за здійснення заповіту великого пророка України – Тараса Шевченка, революційним шляхом Коновальця, шляхом Святослава, Володимира Великого, Хмельницького, Міхновського й Петлюри, шляхом боротьби за славу й велич Золотого тризуба.

ПОЛІТИЧНІ ПОСТАНОВИ

1. Організація українських націоналістів бореться за Українську суверенну соборну державу, за визволення поневолених Москвою народів Східної Європи й Азії, за новий справедливий лад на руїнах московської імперії ССРСР. Організація українських націоналістів продовжуватиме всіма силами революційну боротьбу за визволення українського народу без огляду на всі територіально-політичні зміни, які зайшли б на терені Східної Європи.

2. Шляхом до досягнення наших цілей є українська революція в московській імперії ССРСР в парі з визвольною боротьбою поневолених Москвою народів під гаслом: “Свобода народам і людині”.

3. Організація українських націоналістів стає на чолі тих українських революційних течій та співпрацює з тими революційними рухами поневолених Москвою народів й з тими державами, що змагають до повного розвалу ССРСР. Організація українських націоналістів вважає союзниками України всі держави, політичні угруповання та сили, що заінтересовані в розвалі ССРСР та в створенні ні від кого незалежної Української суверенної соборної держави. Відношення ОУН до держав та політичних рухів перерішується їхнім протимосковським наставленням, а не більшою чи меншою політичною співзвучністю з українським національним рухом.

4. ССРСР – це новітня форма московського імперіялізму, що доводить поневолені народи й країни до національного, культурного й економічного застою та руїни. Тільки державне усамостійнення поневолених Москвою народів Європи та Азії й свободна співпраця між ними доведуть до всебічного розвитку.

5. Організація українських націоналістів бореться проти всіх родів московського імперіялізму, тому поборює всі ті протирежимні організації й рухи в ССРСР, що поза ССРСР змагають до збереження московської імперії в якій-небудь формі та до нового поневолення немосковських народів.

6. Окупація західноукраїнських земель, Буковини й Басарабії Москвою в 1939-40 рр. та поширення панування Москви на територію прибалтійських народів (Литви, Латвії, Фінляндії й Білорусії) скріплює протимосковські сили в ССРСР.

7. Через окупацію Полісся, Волині, Галичини, Буковини й Басарабії Москвою, національний актив тих земель включився в єдиний протимосковський фронт боротьби. Національно свідомий, політично вироблений, вільний від наслідків розкладової політики Москви актив Західної України посилює революційні сили Наддніпрянщини. Майбутнє Західної України зв'язане нерозлучно з національно-визвольним рухом усього українського народу. Тому ОУН поборює шкідливі для справи

визволення думки про мож[лив]ість сепаратного вирішення долі Західної України.

8. Основою нашої праці й боротьби в Україні та в цілому ССРСР є революційно-визвольна боротьба українського народу проти Москви за Українську суверенну соборну державу та плятформа спільної боротьби поневолених народів проти московського імперіялізму. При творенні єдиного протимосковського революційно-визвольного фронту боротьби рішає перш за все політична доцільність, а не світоглядіві, ідеологічні й програмові різниці.

9. Організація українських націоналістів змагає до опанування своїми впливами цілості суспільного життя. ОУН буде провадити свої акції на всіх теренах і у всіх клітинах та установах суспільного життя. Передумовою успіху нашої боротьби є тип члена – суспільного пробоевика, організатора.

10. Існуюче невдоволення й вороже наставлення народних мас до режиму – це сліпа стихійна сила, нездібна досягти ніяких політичних цілей. Велетенську ролю в нашій боротьбі відиграє вона тільки тоді, коли Організація українських націоналістів опанує її своїми політичними гаслами та включить в зорганізовану плянову роботу, боротьбу, яка єдина веде до остаточної перемоги. Тому завданням українських революціонерів та революціонерів інших поневолених Москвою народів є зорганізувати суспільний актив, свідомий своїх завдань, зорганізувати революційну силу, що керуватиме боротьбою народних мас та в відповідний момент поведе їх до остаточної збройної розправи з наїзниками.

11. Організація українських націоналістів бореться як проти московсько-більшевицького державного капіталізму, так і проти повороту ліберально-капіталістичного устрою.

Організація українських націоналістів бореться проти насильницької колгоспної системи, за знесення колгоспів, за те, щоб українські селяни самі зорганізували своє господарство й кермували ним, згідно з добром працюючих і цілого українського народу, за право приватного землеволодіння для селян у межах трудової норми, без права на спекуляцію землею. Відповідно до умовин ОУН вестиме боротьбу на терені колгоспів також і під такими гаслами:

а) проти невільництва в колгоспах, проти економічного визиску колгоспників та проти большевицької системи оподаткування сільського господарства;

б) проти диктатури в колгоспах ставлеників московсько-більшевицької влади комуністів та активістів;

в) за повну самоуправу та господарську свободу сільськогосподарських артілей;

г) за збільшення присадибних наділів і звільнення їх від податків.

Організація українських націоналістів проти руйнування колгоспів у час революційного зриву.

Під час революційного зриву владу з колгоспах переберуть виборні революційні комітети. Перебудова большевицької невільничої господарки на вільну господарку українського народу буде відбуватися ступенево й пляново так, як це допускатиме економічний і політичний інтереси української нації, про що дбатиме Українська держава, а не самовільними, нагальними методами, які загрожували б руйною господарського життя.

12. В промислових осередках Організація українських націоналістів веде боротьбу під гаслами: за всебічну опіку держави над робітниками, за справедливу заробітну платню, за особисту свободу робітника, **за** самоуправу робітників у вільних професійних союзах.

13. Масовий чинний наступ і остаточний збройний удар українських народних мас з наїзником є залежний від поставлення сильної політичної організації, стану ідейного й політичного опанування мас провідним революційним активом, внутрішнього положення ССРСР та міжнародної ситуації. Зрив народних мас до остаточної розправи з наїзниками прийде в моменті ослаблення й розхитання режиму наростаючими революційними силами й самою боротьбою. Вступлення ССРСР в нову імперіалістичну війну прискорить цей момент. Тоді зросте в Червоній армії значення змобілізованого українського елемента й інших поневолених Москвою народів. Рівночасно зросте питомий тягар тих робітників і селян, що остануться за своїми верстатами праці. Тоді-то боротьба цивільного населення з режимом завдаватиме сильніші удари йому, ніж це можливе в мирний час. Устроєва та технічна анархія, що зросте внаслідок технічних та організаційних недочетів транспорту в час перевозу мільйонових змобілізованих мас та матеріалів, послабить можливість контролю й опанування населення московсько-большевицькою владою. Це вможливить нам широко розгорнути нашу роботу. Потрясення, викликане війною, двигне населення проти послабленого московсько-большевицького апарату. Це доведе до масових виступів населення й війська проти большевицького режиму. Для Організації українських націоналістів, що посилюватиме й організуватиме цей розклад, настане час двигнути маси до остаточного збройного удару з наїзником.

14. Комінтерн компартій поодиноких країн поза ССРСР та від нього залежні організації – це агентури московського імперіалізму. Тому ОУН включає протикомуністичну акцію в рам[к]и своєї протимосковської акції за границею.

15. Завданням українців ССРСР поза українськими етнографічними

землями є організувати й посилювати боротьбу проти московського імперіалізму й режиму між тими народами й населенням, серед яких вони живуть, нав'язувати співпрацю з ними та допомагати їм.

16. ОУН поборює акцію тих польських угруповань, що змагають до відновлення польської окупації українських земель. Ліквідація проти-українських акцій з боку поляків є передумовою унормування взаємин між українською й польською націями.

17. Жиди в ССРСР є найвідданішою підпорою пануючого большевицького режиму та авангардом московського імперіалізму в Україні. Протижидівські настрої українських мас використовує московсько-большевицький уряд, щоб відвернути їхню увагу від дійсного спричинника лиха і щоб у час зриву спрямувати їх на погроми жидів. Організація українських націоналістів поборює жидів як підпору московсько-большевицького режиму, освідомлюючи рівночасно народні маси, що Москва – це головний ворог.

18. Українські опортуністичні партії в час визвольних змагань України виявили повну нездарність керувати справами боротьби українського народу та Українською державою. Події останніх 20 років виказали шкідливу роль опортуністичних акцій в нашій боротьбі та довели їх до повного політичного банкрутства. ОУН поборює всі опортуністичні течії в ССРСР, які не йдуть на повний розрив з Москвою, а надіються на частинні уступки зі сторони Москви та стоять на становищі поступової перебудови ССРСР шляхом еволюційних змін. Організація українських націоналістів поборює всі опортуністичні партії та емігрантські групи, зокрема дрібноміщанську групу попутчиків націоналізму А.Мельника, гетьманців, УНР, есерів, есдеків, ундистів, ФНС, радикалів, клерикалів і всіх інших, що розбивають одноцілий фронт боротьби українського народу та узалежнюють українську справу виключно від зовнішніх т. зв. сприятливих умовин.

19. Організація українських націоналістів змагає до приєднання української еміграції для нашої боротьби та об'єднання її поза розкладовими впливами українських опортуністичних груп.

20. Організація українських націоналістів на західних окраїнах українських земель змагає за скріплення українського характеру тих земель засобами, залежними від умовин і політичної доцільності й прилучення їх до Української держави, а не до польських земель.

21. У Закарпатській Україні ОУН змагає до розбудови політичної сили українського народу та до прилучення Закарпаття до Української держави.

ВІЙСЬКОВІ ПОСТАНОВИ

I. Для здійснення своїх цілей ОУН організує й вишколює власну військову силу.

2. Завданням військової сили ОУН є:

а) зорганізувати й перевести збройну боротьбу ОУН за перемогу Української національної революції й здобуття Української незалежної держави;

б) бути пробоевою силою й опорою ОУН у цілій її боротьбі;

в) бути ядром Української армії в Українській державі.

3. В часі політичного поневолення ОУН організує при допомозі військового штабу ОУН на всіх українських землях і за кордоном військові осередки, виховує й школить військових провідників-організаторів та військових фахівців, організує й школить військові кадри, кермує й координує цілістю військової роботи та опрацьовує воєнні пляни, узгоджуючи кожночасне політичне положення.

При допомозі тих же осередків і кадрів впливає на прилюдну українську опінію, пропагує серед неї військову думку, організує самонавчальні військові курси і т. п.

4. Завданням Військового штабу й військових осередків ОУН в часі зриву є зорганізувати збройну силу революції та керувати військовими акціями на землях.

5. У збройному зриві ОУН організує й веде до боротьби всіх українців без огляду на їх політичні переконання.

6. Українська армія змагатиме до виховання вояка-громадянина. Прищиплюватиме йому за час цілої військової служби й позавійськового виховання почуття соборності, великого призначення, відповідальності, героїзму й посвяти в парі з залізною дисципліною й твердим воляцьким вишколом – злучить українців усіх земель в один національний моноліт.

7. Українська воєнна доктрина, опираючись на аналізі духових прикмет українця, історичній традиції, геополітичних умовинах України та узгоджуючи воєнні модерні засоби, має дати Українській армії своєрідну стратегію й організацію, що в свою чергу дадуть змогу якнайкраще й найдоцільніше використати всю силу натугу української нації.

8. Весь порив великих ідей українського націоналізму та вся сила динаміки Української революції знайде своє втілення в Українській революційній армії, яка повстане в боротьбі цілого озброєного народу, дасть йому силу й перемогу та понесе ідеї Української революції – свободи народам – поза межі рідної землі.

ВИШКІЛЬНО-ВИХОВНІ НАПРЯМНІ

1. Сила організації, а вслід за тим успішне сповнення її бажань залежить у прямому відношенні від вартості її членів, що мусять бути рівночасно борцями й організаторами визволення та державного будівництва.

2. Виходячи з того заложення, ОУН ставила зусильно в минулому виховання й вишкіл у своїх рядах, що дало у висліді вироблені кадри провідників.

3. В умовинах сьогоднішньої зміненої дійсності усі організаційні клітини мусять перевести основний вишкіл свого членства, виховуючи повний тип суспільно-політичного активіста.

При тому треба звернути увагу, щоб у вишкoлі вдержати рівновагу між боєво-революційним виробленням і агресивністю та суспільно-політичним і державно-творчим вишколом, кoнечним для організації громадсько-політичного життя.

4. Для належного поставлення вишколу кoнечним є створення центрального осередку вишколу, якого завданням буде опрацьовувати засадничу проблематику, приготoвляти вишкільний матеріал, вишколювати інструкторів, улаждувати курси та кермувати цілістю вишкільної праці ОУН, провадити в цілій ОУН одноцілий, пляновий і систематичний вишкіл усього членства.

5. Змістом вишколу мусить бути в першу чергу світоглядове оформлення й образовання, політичне вироблення й знання (спеціально советської дійсности), суспільно-організаційний вишкіл усіх членів.

6. У підставовому членському вишкoлі являється кoнечним уодноцілнити й усистематизувати вишкільний матеріал у виді точно означених ступ[е]нів.

7. Підкреслюючи потребу вишколу, не слід занедбувати справи готовості, якої ніколи не може бути забагато. Зокрема, тепер, коли ОУН стоїть перед новим, можливо, вирішним змагом, вона буде найважливішим чинником успіху. Запорукою цього є належне поставлення виховання.

8. Виховання є вислідною змагань нашого середовища. Тому живий приклад, безпосередній вплив, будуюча атмосфера всіх організаційних зв'язків, а також тиснення творчої думки провідних кадрів є кoнечним засобом виховання, яке мусить відбуватися лише в праці й боротьбі.

9. Лише певне розгорнення перспектив нашої боротьби, ясне й життєве означення цілей, метод та ієрархії завдань дасть змогу членам включити ріст власної особовості й характеру у ставання в ОУН, яка, як еманация українського середовища, є рівночасно ставанням України.

Лише віра у вище покликання організації й її членів спонукає ставити до себе високі вимоги та сповняти намічені завдання.

ПРОПАГАНДИВНІ НАПРЯМНІ

I. Загальні означення

1. Основним завданням нашої пропаганди є поширити серед найширших мас українського народу ідеї та політичну програму Українського

націоналізму, змобілізувати їх до боротьби за ідеї Української революції, дати відпір ворожій пропаганді, явному й замаскованому наступові ворожої політики та приєднати до протимосковської боротьби також позаукраїнські сили.

2. Розгорнення інтенсивної пропагандивної роботи є одним із найважливіших завдань організації в сучасному стані її боротьби. Цілість пропагандивної роботи мусить бути зцентралізована й узалежнена від політичної тактики організації.

3. Наша пропаганда, її зміст, методи, тактика й організація ділиться на відділи:

а) пропаганда протибольшевицька для українців в Україні й цілому ССРСР,

б) пропаганда для українців поза московською займанщиною,

в) пропаганда для поневолених і загрожених Москвою народів,

г) закордонна пропаганда для чужинців.

4. Зосереджувати головну увагу пропаганди на справах для визвольної боротьби найважливіших, а не розпорошувати її надмірно на різнородних середовищах, що для справ визвольної боротьби мають значення другорядне.

II. Протимосковська пропаганда

A. Для українців

1. Основним завданням української революційної пропаганди є поширити ідеї українського націоналізму серед найширших мас українського народу на Україні й усюди, де живуть українці, та зібрати довкола політичної програми Української національної революції весь актив.

2. Негативне наставлення українських мас проти большевицького режиму змінити моментом ворожого наставлення проти Москви та дати їм позитивну програму національного визволення. Розкладова, протирежимна пропаганда має для справи нашої революції повну вартість остільки, оскільки вона йде в парі з нашими позитивними гаслами.

3. Протидіючи всім місцевим партикуляризмам і загумінковості, скріпляти свідомість, що тільки від долі Києва залежить доля всіх українських земель.

4. Виказати найширшим колам населення слабкість кремлівського режиму й можливість його повалення та визволити їх від психозу страху, розбуджуючи віру у власну силу народу.

5. Опановуючи всі українські середовища, наша пропаганда мусить звернути особливу увагу на молодь в Червоній армії й робітництво з огляду на їх роллю й вагу в революційній боротьбі.

B. Для поневолених Москвою народів:

Наша пропаганда для поневолених Москвою народів, крім протире-

жимного фронту, мусить рівно ж дуже сильно звертатись проти панування Москви, взагалі за національну свідомість кожного народу, за право кожного народу бути суверенним власником своєї землі й керівником своєї долі, виказуючи спільність інтересів поневолених Москвою народів з Україною в одному фронті боротьби.

В. Для всього населення московської тюрми народів:

Тереном діяння української пропаганди є даліше ціла московська імперія в кожночасних її межах. Серед усіх москалів, обмосковлених елементів поневолених народів та комуністичних низів наша пропаганда звертається передусім проти режиму, виказуючи брак політичної й особистої свободи, економічний та соціальний гніт, переслідування релігії, шкідливість імперіялізму, облуду інтернаціоналізму, забріханість цілого режиму та панування кремлівської кліки над партією, партії й її прихвостнів над мільйонами громадян. У загальному звертати особливу увагу на Червону армію й більші промислові осередки.

III. Пропаганда поза московською займанщиною

1. Пропаганда ОУН поза московською займанщиною мусить бути тісно й нерозривно зв'язана з цілістю визвольної боротьби, яку веде ОУН на українських землях під московською займанщиною.

2. Мобілізувати всі здорові елементи української суспільності докола боротьби з наїзником і до всесторонньої допомоги нашій революційній боротьбі в Україні під ворожими займанщинами. Пропагувати, як одну визвольну концепцію у противагу нереальним надіям, на самочинний розвал большевизму – творення української політичної й мілітарної сили передусім на українських землях.

3. Мобілізувати еміграційні елементи інших поневолених Москвою народів до спільної боротьби зі спільним ворогом – Москвою.

4. Здобувати в громадянській opinii народів, zagrożених московським імперіялізмом, та в opinii чужинецьких кіл взагалі прихильність для Української революції, вказуючи спільність інтересів з нашою боротьбою.

5. Протидіючи протибольшевицькій пропаганді, демаскувати насильницький експлуаторський, антикультурний, протипоступовий, реакційний характер московського імперіялізму взагалі, а большевизму, як його сучасного вочленення, зокрема, між українцями, еміграцією інших поневолених Москвою народів і чужинцями.

6. Демаскувати невірну й тенденційну пропаганду польську, малярську й іншу, ворожу українській справі.

7. Поборювати українські неревольюційні, опортуністичні, масонські організації, групи й течії, розкривати їх шкідницьку роботу та

демаскувати їх всюди, де вони появляться.

8. Демаскувати всі ті групи й течії, які хоч виступають проти сьогоденішнього большевицького режиму, але є в дійсності замаскованими московськими імперіалістами й як такі є ворогами визволення України та поневолених Москвою народів.

9. Головну увагу мусить звернути наша пропаганда на опанування молоді й робітничих осередків.

10. Завданням пропаганди в Закарпатській Україні є: загально-освідомлююча праця, політична пропаганда проти мадярського й московського окупанта та ширення ідей і гасел (зокрема, соборницьких).

IV. Окремі постанови

Зовнішні форми, вживані в організації, не були до цього часу узгіднені в однородний і обов'язуючий спосіб. Вводяться в цьому напрямі деякі точніші устійнення й зміни відносно зовнішніх символів та організаційного привіту.

1. Організацію обов'язує тільки загальнонаціональний Тризуб Володимира Великого у формі, введеній Центральною Радою. Касується звичай вживати Тризуба з мечем, як відзнаки організації.

2. ОУН уживає свого окремого організаційного прапору чорної й червоної краски. Уклад і обов'язуючі пропорції будуть ухвалені окремою комісією.

3. Обов'язуючі організаційні свята є: свято соборності 22 січня, свято Героїв революції дня 23-го травня і День боротьби 31-го серпня. Всі інші річніці подій, обходжені членами Організації, є пам'ятковими днями, що не мають загальнообов'язуючого значення да всіх теренах і для всіх членів.

ПОСТАНОВИ В СПРАВІ ДИВЕРСІЇ ПОЛК[ОВНИКА] А.МЕЛЬНИКА

II Великий Збір Організації українських націоналістів, розглянувши діяльність Організації українських націоналістів від хвилини смерті сл. п. вождя Євгена Коновальця, це є від 1938 р. до II Великого Збору Організації українських націоналістів, це є до 1941 р., стверджує наступне:

1. Фактична керма ОУН опинилась за кордоном по смерті сл. п. полк. Євгена Коновальця в руках людей, які діяли на шкоду ОУН.

2. Участь шкідників у кермуванні справами ОУН була загрозою для українського націоналістичного руху.

3. Обов'язком відповідального за долю ОУН активу організації було перевести оздоровлення відносин у закордонних керівних колах ОУН.

4. Полковник Андрій Мельник не виявив ні зрозуміння, ні доброї волі для переведення без зовнішніх потрясень, оздоровлення відносин у закордонних керівних колах ОУН, і співпраця організаційного активу з полк[овником] А.Мельником не могла для ОУН принести жодної користі.

5. Полк[овник] А.Мельник виявив повну нездібність керувати революційним рухом.

6. Полк[овник] А.Мельник виступав проти здорових починів активу ОУН, став явно по стороні зрадників і шкідників організації та очолював їх шкідницьку роботу.

7. Акція полк[овника] А.Мельника й його товаришів є диверсією проти ОУН та змагає розбити одноцілий визвольний фронт українського народу.

8. Покликання вужчим проводом українських націоналістів полк. А. Мельника на голову ПУН, який прилюдно проголосив дня 14 жовтня 1938 р. Ярослав Барановський, немає ніякого законного опертя в правному порядку ОУН, і тому воно не може мати для ОУН обов'язуючої сили.

9. Полк[овник] А.Мельник опинився на чолі ОУН в нелегальний спосіб, всупереч виразним приписам Устрою ОУН, які правом покликування Голови ПУН наділюють одиноко й виключно Збір українських націоналістів, а не вужчий провід українських націоналістів.

10. З'їзд українських націоналістів, що відбувся 27.8.1939 р., не відповідав вимогам приписів Устрою ОУН про ЗУН, цього з'їзду не скликано в формальний спосіб і в ньому не брала участі передбачена Устром ОУН приписана кількість управнених членів ЗУН.

11. Постанови з'їзду українських націоналістів з дня 27.8.1939 р., винесені в характері постанов ЗУН, та всі акти, довершені полк[овником] А.Мельником у характері голови ПУН, є протизаконні та позбавлені правних наслідків.

12. Сл. п. полк[овник] Є.Коновалець не оставив завіщання відносно покликання свого наслідника в особі полк[овника] А. Мельника.

13. Твердження Омеляна Сеника, що сл. п. полк[овник] Є.Коновалець оставив завіщання про свого наслідника, є видумкою О.Сеника й Ярослава Барановського в цілі створення в ОУН такої ситуації, яка забезпечувала б Сеникові й Барановському захоплення та закріплення за ними рішальної позиції в ОУН.

14. Згідно з постановами Устрою ОУН, Провід українських націоналістів творив Голова, як рішальний чинник, разом з рештою членів ПУН, яким прислуговував лише дорадчий голос, супроти чого ПУН з хвилиною смерті покійного вождя перестав законно існувати.

15. Вихідною формально-правною точкою до уздоровлення відносин у закордонних керівних колах ОУН являється правний стан, що заіснував у хвилині смерті покійного вождя, то є дня 23.5.1938 р.

16. Одиноким правильним шляхом до уздоровлення відносин було усунення всіх деструктивних чинників із закордонних керівних постів ОУН.

17. Акт з 10.ІІ.1940 р., яким покликано до життя Революційний Провід ОУН, був історичною konieczністю в розвитку українського націоналістичного

руху, яку актив ОУН виконав згідно з інтересами ОУН і волею членських кадрів.

II ВЗОУН стверджує, що полк[овник] А.Мельник потурав зраді в Проводі українських націоналістів, діяв на шкоду ОУН і української справи.

II ВЗОУН виключає тому полк[овника] А.Мельника із членів Організації українських націоналістів.

Виключенню підлягають рівно ж усі ті члени організації, що після проголошення постанов II ВЗОУН братимуть участь у акції А.Мельника проти ОУН.

II ВЗОУН взиває полк[овника] А.Мельника заперестати яку-небудь акцію під назвою ОУН. Кожне відхилення від тієї перестороги Організація поборюватиме як диверсію.

II ВЗОУН взиває всіх націоналістів, яких група А. Мельника втягнула в диверсію проти ОУН, зірвати з нею, підпорядкуватися Проводові ОУН та стати в карні ряди революційно-визвольного руху ОУН під проводом Степана Бандери.

ОУН в світлі постанов Великих Зборів, Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 р. [Закордонні частини Організації Українських Націоналістів]. – 1955. – С.24-47.

№ 9

Звернення ОУН (А.Мельника) до українських робітників із закликами до активної участі в русі за незалежну Українську державу*

1 травня 1941 р.

УКРАЇНЦІ-РОБІТНИКИ!

Наше робітництво широкими лавами вступає в ряди Організації українських націоналістів і перетворюється там у карну, свідому націоналістичну верству – в націоналістичне робітництво, що знає мету ОУН, де на першому місці поставлено працю, що знає програму ОУН, де справедливо розв'язане робітниче питання.

Робітник, селянин чи інтелігент, коли вони не працюють, не мають права називати себе націоналістами. Бо вартість людини оцінює ОУН по її національній свідомості та вислідах праці.

У нашій державі, за яку боремося під проводом вождя Андрія Мельника, не буде пана й кріпака, не буде визискувача-капіталіста й

* Див. док. №30, 57.